

3. НАВЧАЛЬНІ ЗАДАЧІ

3.1. Грошовий оборот та грошова маса

1. На підставі даних 2004 року визначте величину грошових агрегатів. Готівка поза банками – 42,3 млрд. грн. Кошти до запитання на поточних рахунках та в розрахунках у національній валюті – 24,7 млрд. грн. Строкові кошти в національній валюті та валютні кошти – 58,4 млрд. грн. Цінні папери власного боргу банків та поточні рахунки управління з довірного управління – 0,3 млрд. грн. Розрахуйте частку кожного показника у загальному обсязі грошової маси України у 2004 році.

2. Розрахуйте швидкість обігу грошей по роках і зробіть висновки. Чи є швидкість обігу грошей величиною сталою?

Роки	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Номинальний ВВП, млрд. грн.	1,48	12,04	54,52	81,52	93,37	102,59
Грошова маса (M ₁), млрд. грн.	0,33	1,86	4,682	6,32	9,05	10,33
Роки	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Номинальний ВВП, млрд. грн.	130,44	170,07	204,19	225,81	267,34	345,9
Грошова маса (M ₁), млрд. грн.	14,09	20,76	29,80	40,28	51,54	67,09

3. Кількість проданих товарів протягом року становить 200 тис. шт., ціна одиниці товару – 8 грн. Визначити середню оборотність грошової одиниці та розмір грошової маси, якщо відомо, що при підвищенні оборотності грошової одиниці на 2 оберти необхідність у грошовій масі, яка обслуговує обіг, скоротилася на 40%, при підвищенні на 3 оберти – на 50%.

4. Визначте кількість грошей, необхідну для здійснення усіх комерційних операцій в країні, якщо річна сума продажів складає 450 млрд. песо, угоди в кредит – 70 млрд. песо, плате-

жі, строк яких настав, – 50 млрд. песо, сума операцій із взаємозаліками – 30 млрд. песо. Швидкість обігу одного песо – 5 обертів на рік.

5. Частка споживчих товарів і послуг складає 80% в ВВП, а ціни на них за рік зросли в 1,4 раза. Інвестиційні товари й послуги, що складають 20% ВВП, подорожчали в середньому на 25%. Швидкість обороту грошей уповільнилась на 5% у зв'яз-

Роки	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
ІСЦ	1,39	1,10	1,2	1,19	1,26	1,06	0,99	1,08	1,12

2. Споживчий кошик студента II курсу складається з товарів, які представлено у таблиці. Розрахуйте вартість споживчого кошику у вересні та жовтні. Індекс споживчих цін у жовтні відносно вересня.

Назва товару	Кількість одиниць товару на місяць	Ціна за одиницю товару у вересні, грн.	Ціна за одиницю товару у жовтні, грн.
Зошит	10	2	2,2
Ручка	3	1,5	1,0
Піца	50	2	2,5
Пиво	30	2,5	2,3
Проїзд	46	1,25	1,50

3. Маємо такі дані про ціни й обсяг реалізації товарів першої необхідності:

Товари	Період			
	Базисний		Звітний	
	Ціна за одиницю, грн.	Обсяг реалізації, од.	Ціна за одиницю, грн.	Обсяг реалізації, од.
Хліб, кг	1,3	25000	1,4	30000
Молоко, л	2,0	15000	2,1	12000
М'ясо, кг	23,0	10000	26,0	9000

Визначте індекс цін на споживчі товари та розрахуйте індекс купівельної спроможності грошової одиниці.

4. Індекс цін на споживчі товари враховує два види товарів: їжу та житло. Частка продуктів харчування – 30%, а житла – 75%. Ціни на продукти харчування зросли на 20%, а ціни на житло зменшилися на 2%. Визначте темп інфляції за рік.

5. Як вплине підвищення, зменшення облікової ставки Центральним банком на грошову пропозицію, процентну ставку, обсяги інвестицій, реальний ВВП. Результати зобразити графічно.

6. Як вплине покупка, продаж цінних паперів Центральним банком на грошову пропозицію, процентну ставку, обсяги інвестицій, реальний ВВП. Результати зобразити графічно.

7. Національний банк України у 2004 році зменшив норми обов'язкових резервів для комерційних банків. Покажіть, до яких змін привів цей захід. Покажіть графічно можливі зміни на ринку грошей. До якого виду економічної політики відноситься вжитий захід. Назвіть інші інструменти даної політики. Як зміниться ВВП при інших рівних умовах?

8. Розрахуйте індекс споживчих цін поточного року, темп інфляції, величину реального ВВП, якщо величина номінального ВВП становить 450 млрд. песо, а споживчий кошик становить: продукти – 10 ум. одиниць, промтовари – 15 ум. одиниць, книжки – 3 одиниці, ліки – 4 ум. одиниці. Ціни за умовну одиницю споживчого кошику поточного та базового року відповідно становлять: продукти – 23 і 25 песо, промтовари – 13 і 14 песо, книжки – 5 і 6 песо, ліки – 10 і 9 песо.

9. Депозити комерційного банку становлять 200 млн. грн. Сумарні резерви (обов'язкові та наднормативні) дорівнюють 60 млн. грн. Норма резервування – 20%. Як може змінитися пропозиція грошей, якщо банк використовує усі наднормативні резерви для надання позик?

10. Величина норми обов'язкових резервів дорівнює 0,25. Обсяг депозитів у два рази більше обсягу готівки. Підрахуйте грошовий мультиплікатор з урахуванням готівки.

11. Норма обов'язкового резервування дорівнює 0,3. Сума обов'язкових резервів 0,6 млрд. гр. од. Готівка становить 0,2 млрд. гр. од. У скільки разів може збільшитися пропозиція

грошей?

12. На основі даних розрахуйте інфляційний податок: темп інфляції складає 20% на рік, готівка – 5 млрд. гр. од., депозити 15 млрд. гр. од. Номінальна процентна ставка – 15%.

13. Обсяг депозитів в 3 рази перевищує обсяг готівки при грошовій масі, що дорівнює 4000 млрд. гр. од. Розрахуйте величину інфляційного податку, якщо темп інфляції дорівнює 20% на рік, а номінальна процентна ставка – 18%.

3.3. Валютний ринок та валютні системи

1. Середньорічний курс гривні до євро у 2004 році становив 6.6094 грн./євро. За період 2002-2004 рр. рівень цін в Україні збільшився в 1,208 раза, а у ЄС – в 1,092. Визначте, яким повинен бути в 2002 році номінальний обмінний курс гривні до євро, щоб реальний курс залишився без змін?

2. Розрахуйте за даними щорічні темп інфляції та рівень девальвації (ревальвації) гривні за період 1996-2004 роки.

Роки	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
ІСЦ	1,39 2	1,10 1	1,2	1,19 2	1,25 8	1,06 1	0,99 4	1,08 2	1,123
Курс валю- ти, грн./дол. США	1,88	1,89	3,42	5,21	5,43	5,29	5,33	5,33	5,30

3. В 1999-2004 роках реальний валютний курс сингапурського долара зріс на 12%, тоді як номінальний – на 30%. За той самий період реальний ефективний валютний курс зріс на 40%. Що можна сказати про інфляцію у Сінгапурі у порівнянні з темпами інфляції в країнах – торгівельних партнерах? Що можна сказати про конкурентоспроможність сингапурських товарів на світовому ринку в 1999 році у порівнянні з 2004 роком?

4. Еластичність експорту складає 0, імпорту – 1. Країна девальвує власну валюту на 10%. Як зміниться ціна експорту в місцевій валюті? Як зміниться ціна експорту в іноземній валюті? Як зміниться фізичний обсяг експорту? Як зміниться ціна імпорту в іноземній валюті? Як зміниться фізичний обсяг імпорту? Як зміниться торгівельний баланс?

5. Як вплине на торгівельний баланс 10% девальвація, якщо: а) $r_x > 0, r_{im} = 1$; б) $r_x = 0, r_{im} < 1$; в) $r_x = 0, r_{im} = 1$?

3.4. Сутність, види, функції кредиту

1. Банк надав 10000 грн. у кредит на 9 місяців за ставкою 2% у місяць. Знайти прості проценти, нараховані на задану суму наприкінці терміну.

2. Яку суму грошей необхідно покласти на рахунок у банку

Роки	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Доходи,млн. грн.	5706	6923	7491	8520	10358	13859	19853
Витрати,млн. грн.	5258	6410	7520	7990	9675	13033	18592

2. Розрахуйте рентабельність українських банків за підсумками 2004 року, якщо загальний обсяг доходів та чистих прибутків становив:

	Назва банку	Чистий прибуток, млн. грн.	Доходи, млн. грн.
1	Приватбанк	150,789	1293,369
2	Промінвестбанк	78,318	1046,430
3	Експерс-банк	39,458	103,654
4	Укрсоцбанк	30,733	531,374
5	Укрексімбанк	13,196	426,612

3. Кредитний портфель “Укрсоцбанку” на 1 вересня 2005 року становив 1283,269 млн. грн. і збільшився порівняно з початком року на 28,1%. Обсяги резервів на 1 вересня 2005 року становили 272,031 млн. грн. і збільшилися порівняно з початком року на 14,3%. Визначте, на скільки зможе заробити Укрсоцбанк на видачі кредитів, якщо середня ставка на кредити становила 19,1% і не змінювалась в 2005 році. Як зміняться обсяги депозитів у зв’язку зі збільшенням обсягів резервів, якщо середня норма резервування у 2005 році становила 9%.

4. У 2000 році банки України залучили кошти населення у національній валюті на суму 3,481 млрд. грн. при середньорічній ставці 13,5% річних, ставка за кредитами 40,3% річних, норма обов’язкових резервів становила 15%. У 2004 році відповідно: 22,116 млрд. грн.; 7,8%; 17,3%; 7%. Який прибуток мали отримати комерційні банки у 2000 та 2004 роках?

5. Яку суму грошей необхідно було вкласти на початку 2000 року, щоб на початку 2005 року на депозитному рахунку була сума 5000 грн. Ставка процента по банках України становила: 2000 – 13,5%; 2001 – 11,2%; 2002 – 7,8%; 2003 – 8,0%; 2004 – 7,9%.

6. Основна сума кредиту становить 250 тис. грн., сума при погашенні 500 тис. грн. Кредит надано на чотири роки. Проценти нараховуються щорічно. Знайдіть їх.